Europos Parlamentas
2024-2029

PRIIMTI TEKSTAI

P10_TA(2026)0224

Prastėjanti politinių kalinių padėtis Baltarusijoje, visų pirma Aliaksandros Pulinovič atvejis

2026 m. birželio 18 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl prastėjančios politinių kalinių padėties Baltarusijoje, visų pirma Aliaksandros Pulinovič atvejo (2026/2766(RSP))

Europos Parlamentas,

– atsižvelgdamas į ankstesnes savo rezoliucijas dėl Baltarusijos,

– atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 150 straipsnio 5 dalį ir 136 straipsnio 4 dalį,

A. kadangi 2024 m. sausio mėn., nagrinėjant bylą „Black Nightingales“ (ji iškelta dėl grafičių, kuriuose prieštaraujama Rusijos agresijos karui prieš Ukrainą), šešiolikmetė Aliaksandra Pulinovič buvo sulaikyta, uždaryta į izoliatorių ir jai neleista pasinaudoti teisine gynyba ir susitikti su tėvais; kadangi jai uždarame teismo procese paskirta ilgesnė kaip 10 metų kalėjimo bausmė ir vėliau ji buvo įtraukta į teroristų sąrašą;

B. kadangi A. Pulinovič atvejis rodo, jog Baltarusijos valdžios institucijos taiko kovos su terorizmu teisės aktus siekdamos dėl politinių priežasčių kriminalizuoti jaunimą;

C. kadangi A. Lukašenkos režimas sistemingai vykdo represijas prieš politinius oponentus, žmogaus teisių gynėjus, žurnalistus, profesinių sąjungų narius, studentus, tautines mažumas ir piliečius, kurie naudojasi savo pagrindinėmis laisvėmis; kadangi nežmoniškomis sąlygomis tebėra savavališkai kalinami 853 politiniai kaliniai;

D. kadangi Dzianiso Ivašyno, Pavelo Belavuso, Iharo Alinevičiaus, Volhos Majoravos, Alenos Lazarčyk, Aliaksandro Franckevičiaus, Viktaro Snehuro, Eduardo Babarykos, Mikalajaus Autuchovičiaus, Vladzimiro Hundaro, Irynos Melcher, Rezanovičių ir Karsakovų šeimų narių, Sciapano Latypavo, Viačaslavo Areškos atvejai ir daugelis kitų atvejų rodo didelį sveikatos būklės blogėjimą ir pražūtingas nežmoniškų kalinimo sąlygų, užsitęsusios izoliacijos ir atsisakymo suteikti tinkamą medicininę priežiūrą pasekmes;

E. kadangi Baltarusijos baudžiamojo kodekso 411 straipsnis sistemingai naudojamas prieš politinius kalinius siekiant savavališkai pratęsti jų kalinimą suklastojus drausminius pažeidimus, ir kadangi taip sukuriamas neterminuoto sulaikymo ir prievartos mechanizmas; kadangi nuo 2020 m. pagal šią nuostatą nuteista daugiau kaip 80 politinių kalinių, kai kurie iš jų – ne vieną kartą; kadangi 411 straipsnis naudojamas siekiant sulaikytuosius šantažuoti, versti juos prašyti režimo malonės, dalyvauti propagandinėje veikloje arba bendradarbiauti su valdžios institucijomis, taigi jis tapo psichologinio kankinimo ir politinių represijų priemone;

1. reikalauja nedelsiant ir besąlygiškai paleisti A. Pulinovič ir visus kitus politinius kalinius, juos visiškai reabilituoti ir atkurti visas jų teises; dar kartą pareiškia, kad tvirtai solidarizuojasi su visais politiniais kaliniais ir jų šeimomis;

2. primygtinai ragina valdžios institucijas nutraukti visų formų netinkamą elgesį su politiniais kaliniais, kalinimą neleidžiant susisiekti su išoriniu pasauliu, leisti jiems teikti medicininę priežiūrą ir suteikti galimybę susisiekti su advokatais ir šeimos nariais, taip pat netaikyti priverstinio darbo ir ištirti mirties atvejus kalėjimuose ir įtarimus kankinimu;

3. griežtai smerkia politiškai motyvuotą baltarusių baudžiamąjį persekiojimą ir ypač nepilnamečių, kaip Pulinovič atveju, kalinimą; smerkia piktnaudžiavimą kovos su terorizmu ir ekstremizmu teisės aktais siekiant kriminalizuoti prieš karą nukreiptą raišką, jaunimo nepritarimą ir solidarumą su Ukraina, taip pat užgniaužti taikų nepritarimą, be kita ko, pateikiant griežtus kaltinimus jaunimui siekiant juos įbauginti; ragina panaikinti teroristų ir ekstremistų sąrašus; primygtinai ragina Baltarusijos valdžios institucijas laikytis JT vaiko teisių konvencijos;

4. smerkia sistemingą piktnaudžiavimą Baltarusijos baudžiamojo kodekso 411 straipsniu kaip politinio persekiojimo ir savavališko bausmės tęsimo priemone; ragina nedelsiant šį straipsnį panaikinti; reikalauja paleisti ir visiškai teisiškai reabilituoti visus pagal šį straipsnį nuteistus asmenis; reiškia didelį susirūpinimą dėl apytikriai 50 politinių kalinių, kurie tebėra įkalinti pagal 411 straipsnį ir kurių gyvybei ir sveikatai gresia didelis pavojus dėl ilgo kalinimo, kalinimo vienutėje ir kitų formų nežmoniško ir žeminančio elgesio;

5. pripažįsta JAV pastangas užtikrinti politinių kalinių paleidimą; vis dėlto pabrėžia, kad kalinių paleidimas veikiau grindžiamas režimo rūpesčiu dėl ekonominio išlikimo, bet jis nėra siejamas su politiniais pokyčiais ar reformomis, reiškiančiais santykių normalizavimą; primygtinai tvirtina, kad visų politinių kalinių paleidimas ir represijų nutraukimas tebėra išankstinės politinio dialogo ir ekonominio bendradarbiavimo sąlygos; reikalauja nutraukti priverstinį paleistų politinių kalinių deportavimą ir represijas prieš jų artimuosius;

6. primygtinai ragina ES, jos valstybes nares ir tarptautinius partnerius dėti daugiau pastangų siekiant užtikrinti, kad visi politiniai kaliniai būtų paleisti, pavyzdžiui, iškviesti režimo ambasadorius, kad jie nustatytų kalinių būklę ir buvimo vietą, stebėti politinių kalinių atvejus ir išduoti humanitarines vizas, taip pat teikti reabilitaciją ir praktinę bei finansinę paramą;

7. ragina Tarybą išplėsti, sustiprinti ir griežtai taikyti tikslines sankcijas visiems asmenims ir subjektams, atsakingiems už politiškai motyvuotą baudžiamąjį persekiojimą, represijas ir kankinimus;

8. ragina ES ir jos valstybes nares remti A. Lukašenkos režimo įvykdytų nusikaltimų dokumentavimą, be kita ko, JT lygmeniu, ir prisidėti prie atsakomybės užtikrinimo pasitelkiant tarptautinius mechanizmus, įskaitant Lietuvos kreipimąsi į TBT, ir tyrimus bei nacionalines procedūras, grindžiamas ekstrateritorine ir visuotine jurisdikcija;

9. paveda Pirmininkei perduoti šią rezoliuciją Komisijos pirmininkės pavaduotojai ir Sąjungos vyriausiajai įgaliotinei užsienio reikalams ir saugumo politikai, Tarybai, Komisijai, Jungtinių Tautų vyriausiajam žmogaus teisių komisarui ir Baltarusijos *de facto* valdžios institucijoms.